

EMEKLİLİKTE YAŞ SORUNU NASIL ÇÖZÜME KAVUŞTURULUR?

Aydınlık Gazetesi, 16 Mart 2019

Yıldırım Koç

8 Eylül 1999 öncesinde ilk sigorta girişleri olan işçilerin haklı taleplerini hayata geçirebilmeleri için etkili bir çaba gerekiyor.

YAŞ KOŞULU KALKARSEN SSK'NIN MADDİ DURUMU NASILDI?

1964 yılında 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu kabul edildiğinde, emeklilik hakkını kazanabilmek için erkeklerin 60, kadınların 55 yaşını doldurması; 25 yıldan beri sigortalı olması ve bu süre içinde en az 5000 gün prim ödemiş olması koşulu bulunuyordu.

1969 yılında, Süleyman Demirel'in başbakanlığı döneminde, yaş koşulu kaldırıldı. Böylece emekli olmak çok kolaylaştı. Ancak bu düzenlemenin o yıllarda SSK üzerinde önemli bir yükü olmadı. 1949 yılında kabul edilen 5417 sayılı İhtiyarlık Sigortası Kanununa (R.G.8.6.1949) ve 1957 yılında kabul edilen Maluliyet, İhtiyarlık ve Ölüm Sigortaları Kanununa (R.G.13.2.1957) göre de, 1969 yılında değiştirilen 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa göre de, yaşlılık aylığına hak kazanabilmek için 25 yıl sigortalılık koşulu vardı.

5417 sayılı İhtiyarlık Sigortası Kanunu 1 Nisan 1950 tarihinde yürürlüğe girmişti. Buna göre, normal emeklilik için 1975 yılını beklemek gerekiyordu. Süleyman Demirel, 1969 yılında yaptığı değişiklikle yaş koşulunu kaldırdı, ancak emeklilik zaten 1975 yılında başlayacaktı. 1950 yılından beri İşçi Sigortaları Kurumu'na ve ardından Sosyal Sigortalar Kurumu'na ihtiyarlık sigortası için prim yatırılıyordu. 1969 yılında SSK'nın elinde çok büyük maddi olanaklar vardı.

1969 yılında yaş koşulu kalktı ve Süleyman Demirel işçilerin desteğini kazandı.

EYT HAKLI, ANCAK İŞİ ZOR

Türkiye'de sosyal güvenlik sisteminin finansman açıkları devlet bütçesinden karşılanır.

SSK'nın maddi olanakları yıllarca çeşitli çevreler tarafından kötüye kullanıldı. Buna rağmen, SSK'nın gelirleri 1993 yılına kadar giderlerini karşılayabiliyordu. 1993 yılından itibaren, giderler ağır bastı. 2005 yılında da SSK, Bağ-Kur ve Emekli Sandığı, Sosyal Güvenlik Kurumu altında biraraya getirildi.

Sosyal Güvenlik Kurumu'nun açıkları, sağlıkta özelleştirmeye ve özel hastanelerdeki kâr amaçlı uygulamalara bağlı olarak hızla artıyor. Diğer bir deyişle, merkezi yönetim bütçesinden (devlet bütçesinden) SGK'ya aktarılan kaynak hızla büyüyor.

Aktarılan kaynağın bir bölümü, devletin normal yükümlülükleridir: Faturalı ödemeler, ek karşılıklar, devlet katkısı, emeklilere yapılan ek ödeme, prim teşviklerinden kaynaklanan transferler, prim ödeme gücü olmayanların genel sağlık sigortası primleri.

Cumhurbaşkanlığı 2019 Yılı Programı'na göre, bu biçimde transfer edilen miktar, 2016 yılında 107 milyar liraydı. 2017 yılında 132 milyar lira ve 2018 yılında 149 milyar lira oldu. 2019 yılında ise 185 milyar lira olması bekleniyor.

Bir de SGK'nın gelir-gider farkı nedeniyle SGK'ya aktarılan kaynak var. Bu miktar 2016 yılında 20 milyar lira iken, 2017 yılında ve 2018 yılında 25'er milyar lira oldu. Ancak 2019 yılında 48 milyar lira olması bekleniyor.

Merkezi yönetim bütçe açığı ise 2018 yılında 73 milyar liraydı.

Türkiye ekonomisi, giderek derinleşen bir ekonomik krizle boğuşuyor.

Emeklilikte yaşa takılanların haklı taleplerinin karşılanabilmesi çok büyük bir mücadeleyi gerektiriyor. 1969 yılında böyle bir mücadele gerekli değildi. İşçilerin oyunu almak isteyen S.Demirel, bu hakkı tanıdı. Bugün koşullar çok farklı. Emeklilikte yaşa takılanlar, ancak yüzbinlerce kişiyi mitinglerde biraraya getirirler ve oy vermeme tehdidini etkili bir biçimde kullanırlarsa sonuç alabilirler. Diğer işçilere ve memurlara düşen görev ise, bu haklı mücadeleyi desteklemektir.